

"Slovenski"

vojvojskega
p1098

810 90
RR. 10. 44

NA STRAŽI

VESTNIK I. BRIG. V. D. V.
SLOVENIJE

1. 1. 1944

17. okt. 1944

Gorazd:

T I T O

Ti poklical si nas prvi
v boj za srečo domovine,
da se reši zemlja v krvi,
tuje se zabrani vplive.

Mi v slogo si nas zoružil,
rešil bratsko nezvestobo,
izkoriščanje izključil
naroda za večno dobo.

Si povedal vsemu svetu
kje so meje naše zemlje,
v Benečiji, tam pri Trstu,
da Slovence sonce greje.

Mi s teboj do zmage gremo
nezadržno čez zapreke.
Tito! Mi s teboj spustimo
se do naše skrajne reke!

Tone:

N A P R E J D O Z M A G E !

Narodi Jugoslavije bijejo že četrto je sen svoj krvavi, toda pravični in sveti boj proti največjemu sovražniku človeštva, nemškemu fašizmu in tistim izrodkom naših narodov, ki so se fašizmu prodali. V borbo za svobodo smo stopili takrat, ko je bil Hitler na višku svoje moči in slave, ko je pregazil evropske narode, ko se je RA umikala pod silnim pritiskom podivjanih, do zob oboroženih Hitlerjevih tolp, ko zapadni zavezniki še niso bili pripravljani. S prvimi strelji iz partizanskih pušk smo izrazili voljo mallega, upornega naroda, da se ne bo pokoril, ker je pod vodstvom OF prelomil s svojo hlapčevsko preteklostjo, ker se je začel zavedati svojih sil in je stopil na pot oborožene borbe za svojo svobodo. V teh najusodnejših dneh nas je navdajala velika vera, da bo pravica zmagala nad krivico in nasiljem in brezmejno zaupanje v RA ter v ves svobodoljubni svet.

Takrat so bili črni dnevi. Krivica je triumfirala nad pravico. Toda kmalu se je začelo uresničevati naše zaupanje. Po fašistični zverji so začeli padati udarci, neizpršni in vedno hujši. Prišel je Stalingrad. Bajka o nepremagljivosti nemške armade se je razblinila v nič. Zapadni zavezniki so v zaletu očistili severno Afriko fašistične golazni in so se izkrcali v Italiji. Črne srajce, ki so hotele napraviti iz naše domovine en sam Rab in

eno same pokopališče pri sv. Križu za naše starše, brate in sestre, so klavrno propadle. Radi silnih uspehov RA je udarila nemška propaganda na zvon o nevarnosti boljševizma za evropsko civilizacijo, kajti hotela je napraviti razdor med Sovjetsko Zvezo in zapadnima zaveznikoma. Sledil je en sam odgovor: Konferenca v Moskvi in Teheranu. Izjava Stalina, Roosevelta, Churchilla je postala kri in meso. Danes stiskajo klašče zavezniških armad fašistično Nemčijo neizprosno. Razbite kolpe Hitlerjevcev, ki so včasih bile strah in trepet Evrope se vlečejo kot ranjena zver v svoj brlog in strah jim si iz oči. Zavezniški topovi bruhajo smrt in razrujanje na zemljo nekdaš tako močnega Reicha, zavezniška armada že zaspe na zemljo, ki je v svoji blaznosti mislila zaslužniti ves svet. Finsko, bolgarsko in romunsko ljudstvo je vrglo s sebe zločinske klike, ki so s Hitlerjem sanjale o ukrajinskem žitu, o Dnjeprostroju, o paradi na Rdečem trgu v Moskvi in se udarilo še po včerajšnjih "zaveznikih". Rdeča armada prodira naprej brez oddiha. Prekoračila je sinjo Donavo in prišla na našo zemljo kot pravi zaveznik in iskren prijatelj. Junaki Rdečearmejci so želeli videti Titove borce, ki so v mračni Hitlerjevi trdnjavi z golimi rokami podprli boj sovjetskega ljudstva od prvega trenutka borbe proti Hitlerju. Priznali so našo vojsko za enakovredno njihovi, priznali so našo ~~porodno~~ oblast, ki je zrastle iz krvi naših najboljših ljudi in jo vprašali za dovoljenje za prehod. Vedo namreč, da smo in hočemo biti na svoji zemlji svoj gospodar, kajti to pravico nam daje tri

in pol letna borba, porušene vasi in mesta in milijoni grobov. Rdeča armada je pri nas! Listje pada z dreves, toda RA je prinesla našim narodom najlepšo pomlad. Kmalu se bomo tudi mi objeli z Rdečearmejci. Včeraj je konjenik Rdeče Armejecm pojil svojega konja v reki pod Zofijo, jutri bodo ulice Beograda odmevale od bučanja orjaških sovjetskih motorjev in nad zaslužnjem Beogradom bo po dolgih letih zaplapolala zastava svobode.

Tista slabotna iskra, ki so jo prižgali naši prvi partizani, se je razgorela v mogočen plamen. Iz majhnih grupic pogumnih in močnih ljudi je nastala mogočna Narodna Osvobodilna Vojska z divizijami in korpusi, ki pod genijalnim vođstvom maršala Tita pišejo svetle strani v zgodovino naših narodov, ko osvobajajo nove vasi, trge in mesta in kot silovit orkan pometajo iz naše domovine fašistično svojat in nje no družčino. Zagorela je Srbija. Uporni duh srbskega naroda je butnil z vso silo na dan in požgal tiste krive preroke, ki so si lastili varuštvo nad srbskim narodom. Na Štajerskem, na najbolj zaslužnjem delu slovenske zemlje, ki ga je Hitler proglasil za del Reicha, se izvajajo volitve v organe Narodne Oblasti na osvobojenem ozemlju. Iz borbe naših narodov vstaja nova federativna demokratična Jugoslavija, vsak dan močnejša in silnejša, ker se zaveda, koliko krvi je prelila za skupno zavezniško stvar. Zato hoče naša domovina odločati o svoji usodi in o usodi drugih skupno z Zavezniki za zeleno miljo, kot je rekel maršal Tito. Oči ljudskih množic vsega svobodoljubnega sveta so uprte v naše narode, ne samo radi tega,

ker se znamo junaško boriti proti fašizmu ampak tudi zato, ker ustvarjamo na podlagi pristne ljudske demokracije srečno in svobodno življenje za naše narode. Simpatije demokratičnih množic sveta do nas in naše brigade so naše veliko orožje, ob katerem bodo propadli vsi naklepi domačih in tujih mračnjaških sil, ki hočejo škodovati našim narodom. Pod modrim vodstvom Maršala Tita gredo narodi Jugoslavije v ljubeč trpljenju in žrtvam nasproti srečni in svobodni bodočnosti, ker vedo, da se stara mačeha, Jugoslavija, ne povrne več, ker vedo, da se ustvarja nov dom za bratsko družino jugoslovanskih narodov.

Primorskemu ljudstvu se je izpolnila davna želja, da bi bilo združeno v svobodni Sloveniji v družbi z bratskimi narodi Jugoslavije. Kri prelita v Bazovici, na tržaškem procesu, širom Primorske in vse Slovenije, ni tekla zaman. S Svobodnimi volitvami, s krvjo in žrtvami je primorsko ljudstvo izrazilo svojo pripadnost Titovi Jugoslaviji v zavesti, da ni zanjo življenje brez Titove Jugoslavije. Italjanska gošpada pa hoče Primorsko znova zaslužniti. Ljudstvo, ki je skozi leta in leta trpljenje ohranilo globoko in gorečo narodno zavest, ki je pod vodstvom OF zgradilo svojo narodno oblast in vojsko, ljudstvo, ki je doživelo tekom borbe silen dvig kulture, ki je žrtvovalo za svobodo tisoče svojih najboljših sinov, naj bi ponovno padlo v sužnost, ki bi pomenila gotovo smrt. Toda Primorska ni več sama, kot je bila za časa stare Jugoslavije. Maršal Tito je z najvišjega mesta izrekel jasne in odločne besede o naših mejah, za kar smo mu hvaležni iz vsega srca. Kdor se bo predrznil dotakniti Primorske, bo imel opravi-

ti z vso federativno Jugoslavijo in NOV Jugoslavije. Iz naše borbe izhaja močna samozavest. Sami smo si priborili orožje, si ustvarili vojsko in narodno oblast. Dokazali smo vsemu svetu, da smo sposobni za življenje. Zato hočemo sami odločati osvoji usodi. Orožja, ki smo ga sami strgali okupatorju, ne bomo odložili prej, dokler ne bomo osvobodili Trsta in Gorice in priključili poslednje slovenske vasi Zedinjeni Sloveniji v federativni Jugoslaviji. To je naša sveta dolžnost in pravica. Trupla naših padlih tovarišev in prelita kri so mejniki, ki jih ne poruši nobena sila in ki jih bo znala braniti Titova Jugoslavija z vsemi silami.

Zadnja in odločilna faza te vojne se nagiblje svojemu koncu. Nemška zver, ranjena na smrt se stresa v zadnjih krčih. Venčdar ne bi bilo v korist naših narodov če bi se uspavali zaradi silnih uspehov naših zaveznikov in zaradi bližine herojske RA. Če hočemo, da bomo poželi vse sadove naše borbe ob razpadu fašistične Nemčije, moramo vse sile vložiti v naše vojsko, da bo kos nalogam, ki jo še čakajo, za našo narodno oblast, ki nas je stala toliko žrtev. Pred svojimi očmi imejmo samo to, kako bomo čim več koristili našemu narodu, na zadnji postaji križevega pota, da se bomo čimprej objeli z junaško RA, da bo vsa Nemčija postala čimprej poslednji Stalingrad, da bomo uničili čimprej zadnji Turjak in poslednji Črni vrh na slovenski zemlji. Zberimo vse svoje sile, da bomo v zadnjem zmagovitem jurišu zbrisali z zemlje najsramotonejši madež fašizma, da bo prišel tisti trenutek, po katerem so zaman hrepeneli tisoči naših najboljših lju

di, ki so darovali svoje življenje na oltar domovine, trenutek ko bodo zaplapolale slovenske zastave po naših vaseh in mestih od slovenske Benečije, preko Koroške, Prekmurja pa do Bele krajine. In takrat bo prišel za nas dan zmagoslavja in veselja, vsi tisti pa, ki jih bo naša zmaga zatekla v taboru Hitlerjeve Nemčije bodo deležni usode svojega gospodarja.

Jerkič Branko:

B O D I M O B U D N I !

V zadnjem času se opaža, da se edinice ki prihajajo na osvobojeno ozemlje, t. j. na ozemlje, ki ga stalno nadzirajo edinice NOV, zelo razvadile, ter pozabile na najvažnejše, na pravilno zavarovanje svojih taborišč. Uspavajo se v udobnosti, ki jim jih nudi osvobojeno ozemlje ter pozabijo na vse možnosti napada ali presenečenja.

Res je, da je sovražnik vsled velikih izgub na vseh odsekih fronte številčno prešibek, da bi lahko nadzoroval vse okupirano ozemlje, ter se je vsled aktivnosti edinic NOV moral umakniti v močno utrjeno postojanke.

Naši sovražniki dobro vedo kakšno nevarnost predstavlja za njih NOV ter se vsled tega poslužujejo vseh mogočih trikov oz. zvijač za napadanje naših edinic.

V začetku partizanskega pokreta so raz

polagali fašistični barbari z močnimi divizijami s katerimi so vršili velike in načrtne ofenzive nad tokrat še majhne partizanske edinice. Pod modrim vodstvom komandantov so izšle naše edinice iz vsake ofenzive kot zmagovalke. Vsi sovražni pozikusi in naporji za uničenje partizanske žive sile so klavrno propadli. V vsaki so vražnji ofenzivi so se naše edinice še bolj utrdile ter prešle takoj v ofenzivo in s tem prisilile sovražnika v defenzivo.

Vsled tega si je sovražnik zamislil nov način boja proti našim edinicam. Sestavil je posebne grupe, katere so specializirali samo za borbo proti NOV. S pomočjo domačih izdajalcev vrše te grupe manjše in drzne napade, na naše manjše edinice. Navarne so vsled tega, ker se kretajo zelo tajno in največ ponoči, vršijo drzne napade na osvobojeno ozemlje, ter tam napadajo manjše edinice in se po izvršeni nalogi takoj umaknejo v najbližjo postojanko.

Vsled tega se mora, pa naj si bo na osvobojenem ali še po sovražniku nadzorovanem terenu posvetiti veliko pažnjo na varovanje taborišča, ker s tem preprečimo vsako možnost iznadenja, katero bi zahtevalo številne in nepotrebne žrtve.

Boštjan:

N A Š I N O T R A N J I
S O V R A Ž N I K I !

Mnogo se je že govorilo o takozvani "pe

ti koloni". Peta kolona je prišla prvič do svojega pravega izraza v času španske revolucije. Takrat je znani fašist, general Franco izjavil, da prodirajo proti Madridu štiri njegove kolone, peta pa stoji že v samem Madridu.

Ta Francova "peta kolona" je ob danem trenutku udarila republikancem v hrbet in na ta način pripomogla k zmagi generala Franca.

Tako, kakor je imel svojo "peto kolono" v Madridu general Franco, jo je imel pri nas v bivši predaprilski Jugoslaviji ter v raznih drugih evropskih državah - tudi nemški zavojevalec in nacist, Adolf Hitler.

Petokolonaški elementi predaprilske Jugoslavije, razni višji in nižji oficirji, politične oblasti in skupine ter razne hitlerjanske organizacije, so vršile načrtno izdajstvo nad Jugoslavijo in njenimi narodi. Ti izdajalci so pripravljali nemškimi in italijanskimi zavojevalcem teren, za čim uspešnejšo in čim hitrejšo zasedbo naše domovine. Izdajali so naše obmejne utrbe, naše orožje in oborožitev sploh. Rušili so moralo naše vojske ter zločinsko pošiljali jugoslovanski vojski namesto streljiva, hrano in namesto hrane streljivo oz. orožje itd. Kot višek izdajstva, pa so zabodli svojim borcem, izdajalsko bodalo v hrbet. Uspeh "pete kolone" v Jugoslaviji je bil 100%. V zahvalo za dobro izvedene petokolonaške akcije v Jugoslaviji so prejeli njeni neposredni voditelji s strani podivjanih okupatorjev ve priznanje ter temu primerno - privilegirana izdajalska korita.

Rupnik, Nedić, Mihajlović, Pavelič, Ma-

ček in drugi so postali "führerčki", okupirane Jugoslavije.

Z največjim veseljem so iztrebljali pošteno slovensko in ostalo jugoslovansko ljudstvo ter ga pošiljali v koncentracijska taborišča, ječe itd.

Tako hiter zlom predaprilske Jugoslavije, ječe, koncentracijska taborišča, požigi, umori, glad, ropanje, sužnost, iztrebljanje našega in ostalih jugoslovanskih narodov - vse to so bile posledice in zasluge "pete kolone" predaprilske Jugoslavije. Po zlomu Jugoslavije se je ta še bolj razbohotila in pred očmi svojih trepečih narodov nastopila popolnoma legalno vlogo in to vlogo nemških priganjaških hlapcev in morilcev lastnega naroda.

Prebivalci slovenskega Primorja so bili nad vsem tem upravičeno razočarani. Obupali so nad tem, da bi mogli še kdaj biti svobodni, da bi še enkrat zamogli biti Slovenci tudi na zunaj.

Toda, preje nego so se mogli naši bratje Slovenci in Jugoslovani sploh, posebno pa Slovenci živeči na slovenskem Primorju - vživeti v nov način življenja, je posvetil žarek upanja. Kakor v sanjah smo zagledali na slovenskih in jugoslovanskih tleh vihrati naš prapor svobode, katerega je ponosno in neglede na človeške napore in zapreke, zavihtela do skrajnih meja naše domovine - osvobodilna fronta jugoslovanskih narodov.

Z ljubeznijo in brezmejnim zaupanjem se je pričel naš narod oklepiti te edino možne, pravične in častne rešitve, to je obnovitve ter vstajenja slovenskega, kakor tudi jugoslovanskih narodov.

Z zaupanjem je pričel slovenski narod

slediti, prvič v zgodovini, res svojim na rodnim voditeljem.

V borbah in krvi si je naš narod skoval svojo oblast in svojo armado, našo slavno NOVJ.

V borbah in krvi, v nečloveških naporih, so si narodi Jugoslavije ustvarili pod genijalnim vodstvom tov. maršala Tita novo Jugoslavijo. Jugoslavijo, v kateri bo prostora za vse poštene Jugoslovane ter v kateri bo dovolj dela in tudi kruha, za vsakega.

Vendar, še vedno bivajo stari petkolonaši, ki se tiščijo pod okupatorjevo zaščito, po naših mestih in nekaterih vaseh. Še vedno morijo in izdajajo pošteno in za svobodo boreče se slovensko ter jugoslovansko prebivalstvo.

Dan izgona okupatorja iz naše zemlje se bliža z naglimi koraki. Domovina bo kmalu svobodna tujih in domačih zajedalcev. Da pa bo svobodna tudi domačih zajedalcev, bomo za to poskrbeli mi vsi.

Odločno uničujmo naše domače izdajalce, (domobrance, četnike, črno roko itd.), ker oni predstavljajo na telesu naše nove Titove Jugoslavije rano, ki je lahko ozdravljiva in jo moramo mi kot večji zdravniki tudi v najkrajšem času ozdraviti. In sicer tako ozdraviti, da se bo telo naše nove Jugoslavije lahko hitro in pravilno razvijalo.

Uničujmo izdajalsko svojat! Iztrebimo zadnjega odpadnika jugoslovanskih narodov, da bo naš novi dom trden in čist ter, da bo življenje v njem lepo!

Mrak Marko:

S M R T N A C I Z M U !

Lepo smo proslavili naš delavski praznik - prvi maj. Pri vseh proslavah, v vseh govorih in političnih urah smo posebej poudarjali, da bomo še bolj poostriili našo borbo proti okupatorju, saj moramo čimprej priporočiti svohodo slovenskemu narodu.

Da pa bi to ne bile le prazne besede, smo sklenili, da bomo izvršili prvomajsko akcijo. Drugega maja nas je pet prostovoljcev odšlo na akcijo. Takoj, ko smo krenili na pot, nam je nam. komandirja to variš Ljubo povedal, da hodi vsak dan 8 do 10 Nemcev iz Tolmina v četrt ure oddaljeno vas Poljubinj - te bomo napadli!

Tretjega maja smo "prečepeli" v gozdu, oddaljeni le 500 m od Švabobrancev, ki so delali vojaške vaje. Zvečer smo Nemce spustili v vas - deset jih je bilo, nato pa smo šli na zasedo, da bi jih napadli, ko se bodo vračali. Kar težko smo jih pričakovali. Končno! Prikazala sta se prva dva - in jo ubrala po drugi cesti v Tolmin... Dva sta nam jo že odnesla! Čez nekaj minut sta se prikazala zopet dva in kakor da bi vedela, kaj jih čaka - sta jo ubrala za prvima... Samo še šest jih bomo dobili! No, pa tudi to bo nekaj! Prikazal se je voz in ?

- odpeljal za onimi štirimi...

"Danes sta nam sicer ušli, jutri pa nam ne boste!

.....

Naslednjega dne smo načrt spremenili. Sklenili smo, da jih bomo napadli že ob prihodu v vas. Ob sedmih zvečer smo naredili zasedo: tov. Albin in jaz spredaj, da bi napadla izvidnico, ostali trije pa so se skrili v podrto kasarno. Prav tiho sva pričakovala tovariše Nemce. V Tolminu je bila že osma ura. Naenkrat so prileteli k nama oni trije tovariši:

"Z vozom gredo! brez izvidnice!"

Trije smo se stisnili nad potjo, dvapa v grmovje. Kmalu je pridrvel voz.

"Die Hände hoch! (roke v vis)", je zakričal tov. Ljubo. Voz se je sunkoma ustavil, vsi obrazi so se začudeno ozrli v nas. Več sekund je trajalo, predno so Frici doumeli, kdo smo in kaj hočemo.

"Die Hände hoch!", smo jih še enkrat pozvali k predaji. Toda, čeprav je bilo pet brzostrelk uprtih vanje, se niso vдали. Začeli so vstajati in pripravljati puške.

Drrrrrr....drr....drrrrrrr....so zapele maščevalne partizanske brzostrelke svojo mrtvaško pesem. Na vozu je nastala prava gneča. Konja sta se splašila in stekla proti vasi. Zaradi sunka sta padla dva ubita Nemca na cesto in tam obležala... Dva sta skočila v jarek eden smrtno ranjen, z drugim pa je poročunal tov. Vojko. Po polju sta skušala uiti dva; enega sva s tov. Lju bom smrtno zadela, drugi pa je bil težko ranjen.

V kratkih minutah je vse potihnilo.

"Orožje pobrat!"

Skočil sem v graben, kjer sta ležala dva. Ob njih sta ležali puški, "navzerki". Puški sta sedaj naši! Z njihovimi lastnimi puškami jih bomo izganjali iz naše zem

mlje! Hotel sem jima pobrati še streljivo, tedaj pa so že drugi Švabi streljati na nas. Vrgel sem puški čez ramo in vsko ku nadaljeval pot za ostalimi tovariši.

Uspeh prvomajske akcije je bil prav lep: sedem mrtvih in eden ranjen, zaplenjene pa štiri "mavzerke" s streljivom.

Boštjan:

T O L M I T S K I D O M O B R A N C I
T E K M U J E J O !

V naših vrstah že dalj časa tekmujemo, tako v vojski kakor tudi na terenu. Tekmujemo vsi v vsem. Naš namen tekmovanja je, da v borbi za svobodo, združitev in lepšo bodočnost našega naroda, zaposlimo vse razpoložljive narodne sile. Kdor se je za nimal za rezultate našega tekmovanja, je mogel in moral ugotoviti, da smo baš vsled tekmovanja dosegli vse večje in boljše rezultate, nego preje.

V dobi tekmovanja je bilo izvršenih precej uspešnih akcij, bilo je mnogo vojaških in političnih predavanj, higijena se je dvignila, kakor tudi disciplina. Edino v kulturnem pogledu smo nekoliko prepočasi napredovali.

Na terenu pa so med tem časom naše GK nabrale velike količine hrane za našo vojsko itd. itd. Vsak je delal po svojih močeh in znanju. Vsled tega pa je čisto ra-

zumljive, da so naše tekmovanje še v veliko večji meri občudovali naši sovražniki ki so ga občutili na lastni koži.

To tekmovanje so občutili tudi Tolminski švabobrananci. Peklenski stroj jim je v kasarni na postelji ubil zvestega hlapca nemcev - komandirja. Povzdignil ga je. To da ne v komandanta, kakor je to pričakoval, temveč nad oblake. Ista usoda je doletela tudi neke domožgalce, kateri so se napotili z kamijonom, gotovo na kak roparski izlet. Tudi oni so bili povzdignjeni, to poi od angleških miš.

Najbolj pa je razjezilo Tolminske švabobrančke takrat ko so naši borci, tudi v okviru tekmovanja, napadli njih udarni vod. Pri tem so enega ubili, enega zajeliter zaplenili mitraljez in puško.

Ker so uvideli kako izvrstno nam uspeva tekmovanje, so tudi oni sklenili, da bodo tekmovali. In sicer v tem, kdo od Tolminskih domožgalcev bo pobil in polovil več VDV-jevcev.

Da so tako močno zasovražili našo VDV, je razumljivo. Pač vedo, da ona predstavlja njihove "gróbarje". Ne razumemo pa kako je to mogoče, da vlada pri njih taka anarhija, da lahko posamezniki kar po mili volji izpreminjajo program tekmovanja.

Namreč takoj prve dni tekmovanja so za beležili prekrasne uspehe. Ob samem začetku so že prekoračili zadani si načrt.

Rezultat tekmovanja Tolminskih švabobrančkov, bi pa izgledal nekako takole. " Iz Tolminske in Kobariške domobranske postojanke je pobegnilo v partizane okrog 80 domobrancev. Ostalo jih je še nekaj, toda še ti so v strastnem pričakovanju, kdaj se jim bo posrečilo isto."

Toda sedaj je kar je. Kdor si hoče rešiti kožo; naj pohiti v partizanske vrste. Zapusti naj morilsko domožgalsko ter podobno drupal in naj v borbi za pravice in svobodo slovenskega naroda opere, vsaj delno, svojo sramoto in izdajstvo.

Mi vojaki VDV pa bomo tekmovali, tekmovali tako dolgo, dokler ne bo očiščena naša rodna gruda vseh izdajalcev našega naroda.

Da, Tolminski in sploh vsi švabobranci ter drugi izdajalci. Mi tekmujejo!!

Pubi:

O S E

Bilo je 1942. leta, predno so me odpeljali v internacijo. Poletnega večera sem šel s prijateljem po gozdu prav blizu železniške proge. Pa sva opazila osje gnezdo. Ose so pridno letale iz gnezda in se kmalu vračale nazaj. Začela sva jih dražiti. Ko sva se naveličala, sva nametala na gnezdo kup dračja in ga zažgala. Nametala sva še drv in odšla domov.

Ura je odbila polnoči. Prav blizu hiše se je oglasila strojnica. Pridružile so ji še druge. Vmes so pokale tudi puške in bombe. Pokanje je prenehalo šele, ko se je zdanilo.

Naslednji dan me je pot nanesla mimo osjega gnezda. Tam sem zagledal več Italijanov, ki so brskali okrog onega porobka

in nekaj iskali. Takoj sem zvedel, kaj mora biti.

Bilo je tako: Zvečer, oziroma ponoči se je vžgal parobek v bližini osjega gnezda, katerega sva s tovarišem prejšnji dan zažgala. Lahki so v svoji fantaziji in strahu videli pri tem ognju tri partizane s konjem. To sem zvedel šele čez nekaj dni. Na vso moč sem se smejal, ker sem jih tako potegnil. Ose imajo še danes tam svoje gnezdo, ne vem pa, koliko so jih Lahki s toliko strelji pobili.

Š V A B O B R A N E C

Mi v splošnem delo ne diši,
zato igram barabo,
nobeden več me maral ni,
sedaj se bratim s Švabo.

Na glavi nosim čepico
in pa mrtvaško glavo,
pa grem za švabsko sódrgo
morit kakor za stavo.

Ker zame več rešitve ni
zato morim prostaško,
saj moja glava spremeni
prav kmalu se v mrtvaško.

Me zmotil je zelen hudič
za službico prijazno,
vihtim nad lastnim ljudstvom bič
in ga pretebam blazno.

Čeprav sem včasih bil gospod,
največji izžemalec,
prodajam zdaj svoj lastni rod -
postal sem izdajalec.

Me okupator rad ima,
ker jaz kot pes mu služim,
v svinski vlogi Judeža,
hinavsko se mu družim.

Ker ne zaslužim drugega
ves svet me zaničuje,
naziva me ratrganca,
me kolne in me psuje.

A jaz grem mirno svojo pot,
požigat, krast in ropat,
za sebe in za Švabe vse
prezgodnje grobe kopat.

Saj s partizani že ves svet
se zdaj je obogatil,
nam treba kmalu bo umret',
ker Nemec je omlatil.

Za me življenja ni, to vem,
v svetu razdejanem,
do konca svojih štetih dni
raztrganec ostanem.

Joško:

S T R A H....

Po cesti gredo domobranci. Kakor nava-
dno trosijo njihove propagandne letake. Ko

dospejo do gostilne, se ustavijo in postavijo stražo pred vrata.

Medtem, ko v gostilni naročujejo vino, zunaj nekaj zašumi.... Stražar sliši in takoj zavpije:

"Partizani! Letimoooo!"

Vsi se takoj razbežijo po bližnjih grmih in tam trepetajo, kaj bo sedaj. Po precej dolgem času se najpogumnejši opogumi in gre pogledat proti cesti, odkoder je prihajal šum. Gleda in prisluškuje... Kaj je? Letaki, ki so jih sami raztrosili, šumijo po cesti....

Dušan Skok:

N E D A J M O
J I M S T R E H E !

Nestrpno čakanje, kam bomo krenili, me je nadlegovalo vse popoldne. Stavljali smo si vprašanja, na katera pa ni vedel nihče odgovora... Kmalu se je pričelo mračiti. Sedaj bomo kmalu videli kaj bo!

V mrak si čul kratka, toda ostra pove-lja. Zbor in odhod! Kmalu se je vila kolona proti vasi, v katero so se hoteli na seliti belogardisti in bogve, kakšna so-drga še - saj imajo stotero imen, toda mi sel ena sama: proti nam na strani okupa-torja.

"Tišina!...Tišina!..." si čul od moža do moža. Nato je vse utihnilo.... Le vča-

sih je zaškrtal čevelj, katerega šum si stokrat prekel. "Bredina" cev je uporno žvenketala, pa sem prijel za njo in zopet je bilo vse tiho. Umaknili smo se postojanki, da bi čimbolj tajno prišli do našega cilja. Dve zasedi sta zaostali.

"Pazite, da bomo brezskrbno delali!"

"Le brez skrbi!" in odšli so naprej..

Le povelje sem čul in obstal. Vedel sem, da bo nocoj "breda" pela svojo pesem, če ne moja, pa tista pred sovražno postojanko. Poslopja, katera so namenjena ognjenim zubljem pač niso daleč proč. Kaj-ne 20 do 30 metrov?

Na zasedi sem slišal samo zamolklo butanje. Prvi upor je bil premagan in že so se premikale temne postave z butarami in slamo skozi vrata v veliko zgradbo. Hitro je šlo od rok. Kmalu je bilo vse pripravljeno.

Bum! Tatatatata...se je čulo v noč. Tu di "breda" se je pridružila. Pričelo se je svetlikati. Že gori! Raketa se je zasvetila v zraku. Da bi se vsaj vsi srečno rešili!

"Stoj!"

"Bomba!...Bled!"

"Dobro smo opravili!", se smejejo tovariši. In krenili smo proti domu. Švabi so seveda streljali kakor nori, saj so go rela sosednja poslopja. Le grejte se, pri tepenci! Le tresite se, izdajalci! Prišel bo čas, ko vam bo zapel mrtvaški zvon, ko bo smrt zavihetela svojo koso nad vašimi glavami! Kje ste? Ne upate se ven?.

"Tovariš, sedaj mi pa lahko poveš, kaj ste napravili!"

"Nisi bil z nami?"

"Ne! Bil sem v zasedi."

Zažgali smo Društveni dom, graščino in šolo! Srečo smo imeli, da smo vse tako dobro opravili, ker je začela peti skozi okno brzostrelka."

Drugi dan so preklinjali belogardisti, ker se niso mogli vseliti v velika in lepa poslopja, katera smo mi prejšnji dan uničili.

Kozak Miklavž:

P A Z I M O N A S N A G O .

Pred šestindvajsetimi leti, ob koncu svetovne vojne je izbruhnila v Srbiji velika epidemija tifusa. V par mesecih je več ljudi umrlo od te grozne kužne bolezni kot pa v vseh štirih letih vojne, v boju. V prejšnji svetovni vojni je umrlo polovico manj ljudi v boju, kot pa od raznih nalezljivih bolezni.

Zavedati se moramo, da se s propadom sovražnika približuje zopet ona nevarna povečana doba, v kateri se tako lahko razpasejo kužne bolezni in nadaljujejo delo fašističnih uničevalcev. Zato se moramo zavzeti na vse načine za to, da se širjenje bolezni, čim bolj prepreči. Morda bo kdo rekel: "Naj za to poskrbe bolničarji in zdravniki, jaz sem vojak, mene to ne briga." Zelo se bo zmotil. Če ne bo vsak posameznik skrbno pazil na svoje zdravje in s tem tudi na zdravje tovarišev, bo vse delo sanitete jalovo, kajti kako pomagati

takemu, ki si noče sam.

Eden od prvih pogojev za zdravje je sa ga. Z majhnimi pazljivostmi, si prihranimo mnogo skrbi, stroškov in dela. Z zdravjem je tako kot z obleko. Če si jo zašiješ takoj, ko se pojavi majhna luknjica, se ne bo večala in prihranil si boš mnogo dela. Prav tako je s skrbjo za snago. Malen kostne skrbi in napor, se nam poplačajobogato. Zato podvzemimo vse mere, ki so možne in potrebne, da se očuvamo čim bolj pri zdravju. Katere naj bi bile to?

Kaj nas bo sram govoriti o malih sitne žih, ki jih je vedno vojska preganjala skoro tako srdito kot sovražnike. Vendar ni opravljeno, če si od časa do časa pregledaš obleko in pobereš iz šivov kar najdeš pri površnem pregledu. Uši moramo preganjati sistematično. Vsaka četa mora paziti na to, da se prepari kadar obstoje najrahlejši znaki, da so se pričele pojavljati uši. Kdor je tako neumen, da skriva to da ima uši, ni samo nemaren in len, ampak tudi brezvesten saboter, Zakaj?

Uš je prenašalec ene najbolj zavrtnih in nevarnih boleznipegavca, ki je pomoril več ljudi, kot vse vojske skupaj. S tem če se ne čedimo in ne preganjamo uši lahko postanemo hujši sovražniki svojega naroda, kot vsi fašisti. Kajti pegavec ne prizanese skoro nikomur in ubogi narodiki jih napade so v večji nevarnosti kot v najtežjih vojnah.

Druga stvar, ki je zelo važna pri telesni negi posameznika, a ji posvečamo vse premalo pažnje je srbečica. Marsikdo si misli, da je s tem ko se popraskaš končana vsa skrb, ki jo imaš s srbečico. Pri tem pa pozablja, da je v večih slučajih ta na

videz nedolžna nadloga lahko zelo, celo smrtno nevarna. Nimaš čistih nohtov in se z njimi praskaš. Kako lahko si pri tem preneseš na telo strupene klice, ki jim učejaki pravijo bakterije (bacili). Te male živalce in rastlinice kaj lahko prodro v organizem in se prično v njem razvijati in s svojimi izločki kaj lahko povzročijo zastrupljenje človeka. Moramo se zavedati tega in moramo podvzeti vse mere zato, da preprečimo, da bi se ta bolezen širila med nami.

Še par pripomb o splošni higijeni posameznika.

Prideš v četo in si ogledaš taborišče. Takoj boš videl kakšen je komandant in kakšni so tovariši iz dotične čete. Nikdar lepše ne vidiš, ali so ljudje redni in snažni, kot v njihovem stanovanju in to je pri nas taborišče. Nič ni gršega kot dasi v okolici taborišča valjajo razni odpadki in smeti, tam kos papirja, tu stara cunja. Zavedajmo se da vsaka taka nesnažnost ne kaže samo na našo malomarnost, ni samo grda, ampak je tudi zelo nevarna. V takih odpadkih, v takem neredu je često vzrok obo lenj in nesreč.

Prav tako ni lepo če vidiš v taborišču kosmate, neobrite tovariše. Znak lenobe in površnosti je to. Danes so razmere že toliko urejene, da se vedno najde par minut časa, da se potegneš z britvijo preko lica in da se ostrižeš. Kosmati in neobriti hodijo četniki, mi pa bodimo snažni in negovani.

Nihče naj ne misli, da je to napaka če skrbi za snago. Ne to je dolžnost. Prav tako kot skrbimo za puško, ki je sicer iz kovine in lesa, prav tako moramo skrbeti-

zase. Če puška ni očiščena in negovana ne bo služila svojemu namenu in prav tako partizan, ki se ne čisti in ne skrbi za nego svojega telesa ne bo dolgo hodil okoli in se boril proti narodnim sovražnikom ampak bo podlegel in sicer brez haske.

Vojska državne varnosti, ki naj bi bila vzor in izbrana edinica se mora zavedati da prav tako kot v akcijah, prav tako se mora odlikovati po snagi in čistoči. Za to vključimo v tekmovanje tudi skrb za čistočo posameznika in edinic, saj je to naša dolžnost, da bomo ostali čim bolj in dalj sposobni za borbo proti sovražniku in to nam bo uspelo le in edino če bomo skrbeli za snago posameznika in edinic.

Še enkrat poudarim, da je to naša dolžnost proti narodu in tovarišem in se moramo tega zavedati in kot izbrana četa na to posebno paziti.

A K C I J E :

I. Bataljon:

- 16.6. je edinica skupno s IV. bat. minirala v Solkanu vodno črpalko, katero so uporabljali za tankajšnje železniško postajo.
- 20.6. je bil miniran železniški most v Solkanu. Obenem je bil napaden tudi vojaški magacin, v katerem je bilo zaplenjenih 650 odev, precej vojaške posode in električnega materiala. Skladišče je bilo za-

- žgano.
- 24.6. je edinica napadla železniško postajo v Solkanu. Zaplenjenega je bilo 50 l petroleja, 75 l bencina in več raznega mehaničnega orodja.
- 13.7. je del bataljona na cesti Col-Črni vrh napadel sovražnika. Kolona je bila zadržana 1 uro in je bil ubit 1 konj.
- 17.7. je edinica na cesti Col-Črni vrh napadla 5 kamionov. Po peturni borbi je bilo ubitih 20 in ranjenih 18 sovražnikov. Poleg tega je bilo uničenih 3-4000 l bencina in težko poškodovani vsi kamioni. Naših žrtev ni bilo.
- 28.7. je bataljon napadel sovražnika v Podkraju. Po enourni borbi je bil sovražnik pregnan. Na svojem begu je odvrigel nekaj streljiva.
- 29.7. je napadlo 70 belogardistov taborišče tega bataljona. Naši borciso jih z naskokom pregnali. Od naših je bil ranjen samo 1 tovariš.
- 8.9. je edinica minirala nemško orožniško postojanko v Selcah pri Škofji Loki. Ubitih je bilo 16 sovražnikov, težje ranjenih 10 in 8 lažje ranjenih.
- 10.9. je bila napadena večja kolona sovražnika, ki je naredila izpad iz postojanke. S težko "Bredo" so bili ranjeni trije sovražniki.
- 10.9. je bil v Zmincu pri Škofji Loki ubit organizator gestapa.
- 23.9. je bil pri Anhovem v Soški dolini napaden blindiran luksuz avto.
- 28.9. je bil pri Mednem (v bližini Ljubljane) miniran tovorni vlak. Lo-

- komotiva in 3 vagoni so bili uničeni.
- 29.9. je bila minirana ista proga. Uničena je bila specialna lokomotiva in 2 vagona. Poleg tega so postavili tempirano mino na mesto, kjer bi sovražnik verjetno postavil zasedo pri popraviljanju proge. To se je res zgodilo in je bilo ubitih 6 nemških vojakov.

II. bataljon:

- 17.6. je bila na cesti Sv. Lucija - Gorica napadena 14 članska sovražna patrulja. 5 Lahov je bilo mrtvih, 4 pa ranjeni. Zaplenjena je bila lahka strojnica in 2 puški.
- 20.6. je naša patrulja napadla nemško patruljo. Ubit je bil policijski pes.
- 21.6. je bil uničen stroj "Dekauvill", ki je vozil delavce v rajbeljski rudnik in loo na ozkotirne železnice.
- 27.6. je skupina šestih mož pod vodstvom komandanta tov. Borisa vdrila v rajbeljski rudnik (svinec!) ter uničila vodne črpalke in dvigala v rudniku, poleg tega pa še stroj "Dekauvill", s katerim so se peljali v rudnik. Tri petine rudnika je uničenega!
- 4.7. sta bila na cesti Sv. Lucija - Gorica napadena oklopni avtomobil in kamion. Ubitih je bilo 5 sovražnikov in 9 ranjenih.
- 5.7. je ista skupina na svoji vrnitvi pri Srednjem napadla patruljo 16 Nemcev. V paničnem begu je sovražnik izgubil 1 mrtvega, 1 pa je bil

- ranjen.
- 5.7. je padel tov. Mikola na Slemu (nad Tolminom) v belogardistično zasedo. S protignjem je ubil enega belogardista, medtem, ko se je sam rešil.
- V akciji na Žagi (pri Kobaridu) in v Pevmi (pri Gorici - 26.6.) so našiborci skupno z BBO ujeli okrog 180 italijanskih vojakov. Pri tem je naš bataljon zaplenil težko strojnico, lahko strojnico, 20 defenzivnih bomb, motor itd.
- 17.8. je 7 tovarišev napadlo 15 člansko sovražno patroljo, ki je hodila po železnici med Kanalom in Anhovim. Ubiti so bili 3 fašisti.
- 25.8. je patrolja 3 tovarišev napadla pri Sv. Mavru (tik Gorice) zbor okrog 40 Nemcev. Ubitih je bilo 24 in ranjenih 7 sovražnikov.
- 19.9. je dvočlanska patrolja napadla na cesti Tolmin - Volče 7-8 člansko sovražno patroljo. Ubit je bil italijanski podoficir, drugi vojak pa si je zlomil nogo.
- 13.9. je dvočlanska patrolja na pevmskem mostu ubila podoficirja in 2 vojaka težko ranila.
- 14.9. je bila minirana skala nad železniško progo Gorica - Plave.
- 24.9. je bilo med Volarji in Tolminom po branih 200 m telefonske žice.
- 24.9. je bilo na cesti Sv. Lucija - Gorica težko poškodovano motorno kolo. Sovražnik, ki je prišel v jačini 300 m napast našo zasedo, je bil poginjen nazaj v postojanko.
- 30.9. je bil na cesti Gorica - Videm u-

- jet italijanski vojak; zaplenjena je bila puška s streljivom in kolo.
- 1.10. je tov. Mavrič sam napadel ne cesti Videm - Gorica 3 italijanske vojake in jih brez strela ujel. Zaplenjena je bila puška s streljivom.
- 3.10. je dvočlanska patrolja med Podgoro in Pevmo napadla nemško patroljo. Ujeta sta bila 2 Nemca, zaplenjeno pa: puška s streljivom, češka pištola, voz in 2 konja ter več druge opreme.
- 3.10. sta brig. politkom. tov. Boštjan in tov. Zmago med Podgoro in Pevmo napadla 2 Nemca. Po nekaj streljih sta se oba predala in je bilo zaplenjeno: brzostrelka, pištola, 2 kolesi in več druge opreme.

III. bataljon:

- 23.6. je petčlanska patrolja miniralavo dovodne cevi v Idriji, nakar je začela voda zalivati rudnik.
- 26.6. je edinica napadla na Slapu pri Idriji 8 kamionov sovražnikov. Ubit je bil 1 sovražnik. Zaplenjenega je bilo veliko vojaškega materiala, med drugim 1300 kom. streljiva za "šarec", 1300 kom. za "mavzer" puške, 260 kom. za rusko brzostrelko, 200 kom. za italij. brzostrelko, 100 signalnih raket in rezervni deli za "šarec".
- 8.7. je naš tovariš ujel v Idriji pri Bači Nemca. Zaplenjena je bila nemška puška.
- 12.7. je zaseda na cesti v bližini Plav

- napadla sovražno trikolico. Zaplenjen je bil "šarec" in dve nemški puški. Zaradi teme se ni dalo ugotoviti sovražnikovih izgub.
- 20.7. je naš tovariš ujel v bližini sovražne postojanke italijanskega vojaka.
- 21.7. je patrolja minirala dva elek. droga, po katerih dobiva elek. moč tovarna v Anhovem. Tok je bil prekinjen več dni.
- 8.8. je šla patrolja dveh tovarišev na napisno akcijo v Idrijo pri Bači. V vasi sta izvedla, da se nahaja v vasi kolona Nemcev. Takoj sta postavila zasado in napadla izvidnico. 4 Nemci so bili ubiti, 1 pa je bil ranjen.
- 13.8. so bili napadeni med Kanalom in Boudrežem 4 belogardisti. 1 je bil ubit, 1 pa ujet. Zaplenjena je bila angleška strojnica in puška.
- 29.8. je patrolja ustrelila v Doblarjih alpina, dezerterja iz brigade "Caribaldi".
- 29.8. je ista patrolja napadla alpinsko patroljo. Dva alpina sta bila težko ranjena, več jih je bilo lažje.
- 2.9. je patrolja, katero je vodil komandir II. čete pobila dva fašista in zaplenila 3 puške.
- 11.9. je osemčlanska patrolja zaminirala železniško progo pri Sv. Luciji. Lokomotivo je vrglo v 25 m globok prepad. Poškodovani so bili tudi trije vagoni in 52 m tračnic.
- 11.9. so štirje tovariši iste patrolje v Drobočniku pri Sv. Luciji brez strela ujeli 4 italijane in zaplenili

2 puški in pištolo.

IV. bataljon:

- 9.6. sta bila ujeta dva SSovca Slovence. Zaplenjena je bila brzostrelka in nemška puška.
- 9.6. je osem tovarišev ujelo 3 fašiste in 1 alpina.
- 10.6. je šestčlanska patrolja pri Bazari (Sv. Peter) napadla 4 alpine. 2 sta bila ubita, eden pa težko ranjen in ujet. Zaplenjene so bile 3 puške.
- 14.6. je bila napadena četniška patrolja. Ubiti so bili 4 četniki, med njimi tudi kapetan.
- 17.6. so 3 tovariši napadli 2 Nemca in jih ubili. Zaplenjena je bila nemška brzostrelka MP in puška.
- 19.6. je bila na cesti Prvačna - Volčja draga napadena sovražna patrolja. Po kratki borbi je bilo nekaj vojakov pobitih, ostale pa so ujeli. Zaplenjena je bila brzostrelka in 12 pušk.
- 20.6. so bili na Krasu ujeti 3 Švabobranci. Zaplenjena je bila brzostrelka in 2 puški.
- 6.7. je bil pri Volčji dragi miniran vlak. 7 delavcev je bilo ubitih, 6 pa ujetih. Patrolja, ki je prišla pregledat položaj, je bila napadena in je bilo ubitih 5 alpinov.
- 17.7. so bili na Dobravi pri Volčji dragi napadeni 4 sovražniki, od katerih je bil eden ubit.
- 19.7. je prišlo na Vogersko 20 alpinov. Naši so jih po enourni borbi po-

- gnali v beg. Ubitih je bilo 5, težko ranjeni 4 in lahko ranjena 2 so vražnika. Rešena sta bila tudi 2 terenca.
- 20.7. je bila napadena postojanka v Bazari. Ubitih je bilo 5 in ranjenih 7 alpinov.
- 20.7. je bila pri Dorenbergu napadena kolona avtomobilov. Prvi kamion je zletel v zrak in je bilo na njem mrtvih 16 belogardistov in Nemcev, 14 pa težko ranjenih. Za druge izgube se ni moglo izvedeti.
- 22.7. sta bila zaplenjena dva kamiona hrane.
- 25.7. je prišlo v Kobdilje na Krasu 30 fašistov, ki so ujeli našo kurirko, partizana v civilu, dobili so tudi naš kamion in samokres. Naši so jih napadli in vse stvari rešili.
- 27.7. je bila minirana cesta Ajdovščina-Gorica. Prvi kamion je bil razbit, drugi poškodovan. Ubitih je bilo 34 in 9 težje ranjenih, od katerih jih je 6 pozneje umrlo.
- 3.8. je bil loo m od goriškega bloka težko ranjen že enkrat pobegli belogardist.
- 4.8. je bil med Bazaro in Šempetrom napaden kamion belogardistov. Izgub sovražnika se ni dalo ugotoviti.
- 4.8. je prodiral sovražnik (71 mož) proti Vogerskem. Naši so jih po trurni borbi pogrnli nazaj v postojanko. Zaplenili so 3 puške in več druge opreme.
- 14.8. je obveščevalec II. čete zaplenil avto, ki je vozil hrano iz Trsta v

- Križ za Nemce.
- 31.8. je lo tovarišev napadlo dva oklopna in tovorni avto ter 6o do 7o mož. Ubit je bil narednik-vodnik - (Nemec), 2 Nemca in 4 fašisti pa so bili težko ranjeni.
- Obveščevalc II. čete je preskrbel dezertacijo 3 Rusov, Z njimi je prišlo tudi 13 Istrijancev-belogardistov. Prinesli so precej orožja in opreme.
- 2.10. je bilo v Vrhpolju napadenih 5 četnikov, 3 četniki so bili ubiti, 2 pa težko ranjena.

V. bataljon:

- 28.5. je patrolja 14 tovarišev napadla na cesti Cerklje - Kranj avto belogardistov. Uspeh: 8 mrtvih in 3 ranjeni.
- 2.6. je bilo med Črnučami in Domžalami podrtih 5 drogov daljnovoda (napetost: 60.000 Volt).
- 8.6. je bil delno porušen most na cesti Dragomlje - Domžale.
- 8.6. je bila med Podkočno in Dobravo na železnici napadena nemška patrolja. Ubitih je bilo 5 Nemcev, 2 pa težko ranjena in sta pozneje podlegla. Zaplenjena je bila "zbrojevka" in 4 nemške puške.
- 8.6. je padla naša patrolja v Krumperku pri Domžalah v sovražno zasedo. Naši borci so odgovorili z ognjem in ubili 2 sovražnika, 1 pa ranili, med tem, ko so se sami vsi rešili.
- 10.6. sta bila uničena dva električna droga (napetost daljnovoda: 20.000 in

- 60.000 Wolt)
- 11.6. je bila minirana železnica Ljubljana - Kamnik.
- 13.6. je bila pri Banovici napadena sovražna patrulja 8 mož. Sovražnik je poskakal v Savo, kjer so rázen enega vsi utonili. Zapljenjena je bila "zbrojovka" in nemška puška.
- 14.6. so 4 minerci minirali na cesti Red dvor - Kranj dva avtomobila. Ubitih je bilo 20 policistov, 3 pa so bili težko ranjeni.
- 22.6. je edinicla kljub močnemu spremstvu SS policije zažgala avtobus, ki je vozil delavce iz Cerkelj v Kranj.
- 23.6. je bil zažgan traktor, ki je prevažal material za utrditev postojanke v Cerkljah.
- 25.6. je bilo med Domžalami in Kamnikom uničenih 30 brzojavnih drogov.
- 27.6. je bilo med Mengšom in Domžalami uničenih 30 brzojavnih drogov.
- 27.6. je bil na cesti Cerklje - Kranj zažgan luksuz avto.
- 27.6. je bila napadena sovražna patrulja v Komni pri Bohinju. Uspeh: 3 mrtvi in 2 ranjena, zaplenjene pa so bile 3 nemške puške in nekaj druge opreme.
- 29.6. je bila med Trzinom in Črnučami napadena sovražna patrulja. 7 sovražnikov je bilo ubitih in 3 ranjeni, zaplenjena pa nemška brzostrelka MP in več druge opreme.
- 29.6. je bila napadena tik postojanke v Žabnici sovražna patrulja, sestojela iz 40 mož. Na mestu je obležalo 5 mrtvih in 6 ranjenih sovražnikov,
- 3.7. je bil napaden sovražni oklopni av

to. 8 sovražnikov je bilo ubitih in 5 težko ranjenih. Zaplenjena je bila nemška brzostrelka MP in nekaj druge opreme.

- 8.7. so 4 tovariši napadli stražo v smodnišnici. 1 stražar je bil ubit, drugi pa težko ranjen.
- 12.7. so bili napadeni pri Žabnici belogardisti na kolesih. Kljub temu, da so opazili našo zasedo je bil 1 belogardist mrtev, 2 pa ranjena.
- 15.7. je hotel sovražnik (170 mož) napasti naše taborišče. V borbi je bil 1 sovražnik ubit, 3 pa ranjeni.
- 23.7. nas je hotel sovražnik (500 mož) obkoluti na Oblakovem vrhu. Naši so ga z odločnim naskokom pregnali in pri tem zaplenili "brzostrelko", puško in več druge opreme.
- 30.7. sta dve četi napadli sovražno kolono ki je šla iz Čepovana proti Grgarju. Sovražnikovih izgub nismo mogli ugotoviti.

Patrulja je minirala električni drog visoke napetosti med Jesenicami in Zasipom.

Poleg tega je bilo požganih in miniranih več poslopij, v katera so se hoteli naseliti belogardisti.

- 1.9. je bilo napadeno taborišče III. četa. Naši so takoj odgovorili s strelji in 3 Nemce ubili 3 pa ranili. Naših mrtvih ni bilo.
- 12.9. je patrolja likvidirala belogardisti čnega obveščevalca.
- 12.9. je bil v okraju Ribno - Bled ustreljen SS vojak.
- 16.9. je bil miniran električni drog visoke napetosti med Zasipom in Jesenicami.

- 16.9. je bila minirana železnica Dobra -
va - Jesenice na dveh mestih in je
bil promet ustavljen več ur.
- 16.9. je bila minirana proga med Kočno
in Dobravo na treh mestih.
- 16.9. je patrolja likvidirala 1 belogar-
dista, 1 pa aretirala.
- 20.9. sta padla dva tovariša v nemško za
sedo. S protiognjem sta 1 sovražni
ka ubila, 4 pa ranila. Naših izgub
ni bilo.
- 21.9. je bila minirana proga Podhom pri
Gorjah.
- 22.9. je bil miniran most na Dobravi. Ak-
cija je popolnoma uspela.
- 23.9. je bila pognana v Mojstrano sovraž-
na patrolja, 3 Nemci so bili ranje
ni.
- 26.9. je bila minirana proga Jesenice-Bo-
hinj. Iztirjena sta bila dva vago-
na, na katerih je bil natovorjen -
različen material.

VI. bataljon:

- 20.9. je patrolja dveh mož zaplenila na
cesti Gradišče - Gorica luksuzni
avto s 117 telefonskimi aparati.
- 20.9. sta bila v Štandrežu ujeta 2 faši-
sta.
- 24.9. so bili v Prvačni napadeni 3 faši-
sti. Vsi trije so bili ranjeni.

"TEKMOVANJE ZMAGE:"

TEKMUJMO VSI IN V VSEM !

NEKAJ USPEHOV
TEKMOVANJA

edinic II. brigade VDV Slovenije v času
od 27.4. do 27.7. 1944.

Prvi je IV. bataljon s
44 točkami od 70 dosegljivih
Drugi je II. bataljon s
42 točkami od 70 dosegljivih
Tretji je V. bataljon s
41 točkami od 70 dosegljivih
Četrty je III. bataljon s
21 točkami od 70 dosegljivih
Peti je I. bataljon s
17 točkami od 70 dosegljivih

V č a s u t e k m o v a n j a :

je izvršil V. bataljon 44 akcij
je IV. bataljon pobil 148 sovražnikov
ranil 38   --"
izločil iz stroja 242.   --"
je zaplenil IV. bataljon:
50 pušk
2 lahki strojnici
8 brzostrelk
5 pištol
136 bomb

3953 kom. streljiva
15 oprem
1 motor
1 trikolico
1 konja
itd.

je uničil in poškodoval II. bataljon:
3/5 rabeljskega rudnika
dvigalo in črpalke v istem
dva stroja "Dekauvill" za oz-
kotirno železnico
most na cesti Sv. Lucija -
Gorica v dolžini 12 m
most na cesti Log-Predil
železnico Plave - Gorica

je imel IV. bataljon 125 teoretičnih vo-
jaških ur
113 praktičnih voja-
ških ur

je imel IV. bataljon 178 političnih ur

je imel II. bataljon 2 mitinga
55 kulturnih večerov
115 kulturnih ur

- - . - -

DANES NI VEČ SILE, KI BI NAM ODVZELA PRI-
DOBITVE, KI SMO SI JIH PRIBORILI S KRVJO
IN ŽIVLJENJI NAJBOLJŠIH SINOV NARODOV JU-
GOSLAVIJE!

(TITO)

- - . - -

Štab II. brigade
Vojske Državne Varnosti
Slovenije

10.9.1944.
št.:506/XXV.

D N E V N O P O V E L J E
=====

Štaba II. brigade Vojske Državne Varnosti
Slovenije za 10. september 1944.

V času trimesečnega tekmovanja, ki ga je razpisalo Poveljstvo VDV Slovenije in je potekalo od 27.5. do 27.7.1944., so borci, podoficirji, oficirji ter politkomisarji naše brigade dokazali veliko razumevanje, požrtvovalnost, borbenost in vztrajnost, tako v uničevanju sovražnikove žive sile, kakor tudi v uničevanju sovražniku življenjsko potrebnih komunikacij, tovarnen itd. S tem so dokazali pred vsem svetom, da hoče naš narod uničiti vse njegove tlačitelje in v bližnji prihodnosti na svoji zemlji svobodno zaživeti.

Za storjene zasluge, borbenost in brezmejno predanost stvari slovenskega, kakor tudi vseh ostalih jugoslovanskih in drugih svobodoželjnih narodov, izrekamo vsem borcem, podoficirjem, oficirjem in politkomisarjem naše brigade p r i z n a n j e i n p o h v a l o.

Za brezmejne zasluge v borbi za pravice in svobodo našega naroda, izrekamo junaško padlim borcem in funkcionarjem

n a j v e č j e p r i z n a n j e
i n p o h v a l o.

Za iznajdljivost, samoiniciativnost in dobro vodenje naših edinic v borbi proti sovražniku, izrekamo tovarišem

Jarc Mirkotu - Luki, komandantu IV. bataljona

Hoznar Andreju - Borisu, komandantu II. bataljona

Dežman Antonu - Tončku, komandantu V. bataljona

Klobučar Ivanu - Sočanu, komandantu I. bataljona

Suhadolnik Matiji - Luki, nam. komandanta V. bataljona

Košuti Antonu - Miha, sedaj v.d. nam. komandanta III. bataljona

Vrč Franc - Bojanu, komandirju III. čete IV. bataljona

Piletič Jožetu - Piletu, komandirju II. čete II. bataljona

Nardin Mirkotu - Mihcu, komandirju I. bataljona

p r i z n a n j e i n p o h v a l o.

Za izvanredno borbenost, drznost, iznajdljivost, samoiniciativo in vztrajnost v borbi proti okupatorju in našim domačim izdajalcem, izrekamo tovarišu Delpin Rastislavu Zmagotu vse p r i z n a n j e i n p o h v a l o.

Kot zelo dobri, iznajdljivi in vztrajni borci so se izkazali tovariši:

Velikonja Venceslav - Kras, nam. komandanta IV. bataljona

Belingar Franc - Joško, komandir II. čete I. bataljona

Vogrič Avgust - Ljubo, nam. komandirja I. čete III. bataljona.

Bremec Karlo - Boris, sedaj nam. komandirja v III. bataljonu

Jerinčič Andrej - Rožnik, pom. politkomi sarja I. čete I. bataljona

Krpan Alojzij - Aleksander, obveščevalec IV. bataljona

Plestenjak Alojzij - Srečko, komandir I. čete V. bataljona

Ker Franc - Crni, komandir III. čete V. bataljona

Inglič Franc - Primož, komandir IV. čete V. bataljona

Trpin Franc - Iztok, borec I. čete V. bataljona

Prinčič Albin - Srnjak, vodnik I. čete I. bataljona

Cerhe Bogomil - Božo, politdelegat II. čete I. bataljona

Bevk Stanko - Stanko, mitraljezec I. čete I. bataljona

Bonča Ivan - Ivanček, borec I. čete I. bataljona

Beč Alojzij

Slovenko

Stepko

Igor

za kar se jim izreka pohvala in priznanje.

Za izvestne zasluge pri izboljšanju na ših edinic, tako na vojaškem, političnem in kulturnem polju izrekamo tovarišem:

Kovačič Janko - Zoranu, politkomisarju IV. bataljona

Kumar Miloš - Milošu, sedaj sekretarju

delo brig. biroja SKOJa

Humar Branko - Branku, pom. politkomi-

sarja I bataljona

dalj Bukovec Bogdan - Bogdanu, politkomisar

kapalju III. bataljona

sprot Centalič Jože - Joci, politkomisarju II

je čete I. bataljona

vojak Šorli Egidij - Egidiju, politkomisarju

Bliz I. čete II. bataljona

stav Kariš Slavko - Kvaku, politkomisarju III

vil. čete V. bataljona

stoj Prelovec Feliks - Srečku, pom. politko

Prvi misarja III. bataljona

lo. Semolič Jožef - Izidorju, sedaj v. d.

da. pom. politkomisarja II. bataljona

p r i z n a n j e i n p o h v a l o .

Vse te navedene tovariše stavlja Štab II. brigade VDV za vzgled vsem ostalim.

. Smrt fašizmu - Svoboda narodu !

Politkomisar:

Nam. komandanta:

Remškar Miroslav l.r.

Jerkič Branko l.r.

ZMAGA NI MARMOR ! ZMAGA NISO STIHI ! ZMAGA
JE V ČESTNEM PRAHU IN ZNOJU, V ZNOJU IN
KRVI... ZMAGA IMA MNOGO RAN, RAZBOLELE NO
GE IN OD NESPAJJA VNETE OČI.....

(Ilja Ehrenburg)

Ural:

V N A P A D . . .

Le zapojte mitraljezi!
Naj se čuje bombe grom!
Hej, na juriš ostrostrelci,
da odrešimo naš dom!

Zavihra naj prapor naš,
le za njim tovar'ši vsi,
v napad zdaj - ti bombaš,
zdaj je čas, da teče kri.

Ko skoz ogenj zdaj hitimo,
v sreču nam gorijo nade,
da prav kmal osvobodimo
zadnji košček očetnjave!

Miran:

A K C I J A N A V O L Č J I
D R A G I

Proga Trst - Gorica, ki pelje preko Tržiča je večkrat razrušena, poleg tega pa je preveč blizu morja in je malo varna. Za to si Nemci na vso moč prizadevajo, da bi popravili tudi stransko progo, ki vodi iz Gorice na Štanjel in po Krasu v Trst. Ta proga je bila doslej že nešteto krat razrušena in je bila sploh nerabna. Okupator jo je večkrat popravljaj, a vse zaman. Most v Prvačni so popravljali nekaj tednov, nato pa so prišli partizani in vse zopet razrušili.

V začetku julija je začel voziti vlak iz Gorice na Volčjo drago. Tam je most, ki smo ga pred nekaj tedni razrušili. Sedaj pride vsako jutro vlak s posadko in delavci ter strokovnimi izvedenci, da bi pričeli z delom. Uvideli smo nevarnost, da bi se okupator zopet vrnil med naše vasi, za to se je tov. komandant odločil, da mu moramo to preprečiti....

Bilo je ravno na praznik naših blagovestnikov zvečer, ko smo šli na proslavo v bližnjo vas. Zabavali smo se precej časa, nato pa smo se podali proti Volčji dragi. Bataljon je takoj postavil zasede, minercipa so se vrgli na delo - med njimi tudi tovariš, ki je pred kratkim napravil minerski tečaj. Položili so mine na petih krajih. Vse so bile zvezane med seboj s hitro vrvico in lepo pokrite. Tovariši so

delali z veliko vnemo.

Kmalu se je popolnoma zdanilo. Dolgo - smo čakali vlak. Začuli smo ropotanje v daljavi. Napenjali smo oči, kdaj se bo pri kazal. Zavil je okrog ovinka - dva vagona spredaj, dva vagona zadaj, lokomotiva pa je bila v sredi. Na prvem vagonu je stal vojak, ki je opazoval progo pred seboj. Bližal se je mini, toda...začel se je ustavljati. Bali smo se, da se ne bi ustavil, kajti v bližini je bila železniška postaja. Počasi se je pomikal proti mostu. Prvi vagoni so bili že na mini. Ni počilo... Glave so se nampovesile. Mislili smo, da je bilo delo zaman. Teda pa se je nepričakovano zaslišal strahovit pok. Dvignil se je oblak dima. Po zraku so frčali kosi železa. Vagoni so kakor peresca zleteli v zrak in nato treščili na zemljo, vsak na svojo stran. Od vsega vlaka je ostal le kup razvalin, tako, da ni bilo mogoče spoznati niti posameznih vagonov.

Drugi del bataljona je čakal v zasedi, kdaj se bo pojavil sovražnik iz bližnje postojanke. Precej časa smo že čakali, ko se je pojavila sovražna patrulja 7 mož. Spustili smo jih prav blizu in nato udarili vsi naenkrat. Nekaj jih je padlo, ostali pa so se razbežali po gozdu.

Vračali smo se z zavestjo, da smo dobro opravili svoje delo.

--- . ---
TRST JE NERAZDRUŽNO ZVEZAN S SLOVENSKIM -
PRIMORJEM !
--- . ---

valdi:

N A P A D N A K A M I O N E

V nedeljo 21. maja zjutraj smo se napotili proti cesti Tolmin-Gorica z namenom, da bi napadli švabobranske kamione, ki bodo šli v Kanal k posvetitvi njihove zastave. Vso pot nas je spremljal močan dež tako, da smo prišli na položaje mokri do kože. Tov. komandir nam je povedal, kdaj bo treba začeti z ognjem; nato smo odšli na svoje položaje.

Po četrturnem čakanju nam je dala izvidnica znak: kamioni prihajajo. Takoj nato smo zaslišali ropot motorja in glastrobente za ovinkom. Počasi je prilezel izza ovinka. Zdaj-zdaj bomo užgali po njem. Ko je prišel v sredino naše zasede je začela streljati v zadnji konec naša zaščitnastroj nica. Nato smo začeli tudi mi. Kamion se je takoj ustavil. Dva tovariša sta vrpla svoji angleški bombi. Tedaj se je prikazal izza ovinka še drugi kamion, ki je bil enako sprejet, kakor prvi.

Prenehali smo z ognjem. Na obeh kamionih je vladala smrtna tišina. Tedaj smo jurišali na cesto. Poleg ceste smo zagledali v grapi šest vojakov, ki so se stiskali k tlom. Pozvali smo jih, naj se predajo. Slovensko niso razumeli, ko smo jih pa pozvali v italijanščini, so res dvignili roke. Razorožili smo jih in jih odpeljali v hrib. Razorožili smo mrtve Lehe. Hoteli smo zažgati kamione, tedaj pa so vojaki, ki so bili na tretjem kamionu, začeli streljati na nas. Streljali so, ka-

kor bi jih vrag obsedel. Vendar smo mi imeli srečo - nikogar ni zadelo.....

Vsi zadovoljni smo se vračali v taborišče, saj smo pobili 18 sovražnikov, 6 ujeli in več ranili; zaplenili pa smo precej orožja in druge opreme.... Vso pot smo se pogovarjali, kako je potekla akcija. Še vedno je padal dež, a mi se nismo zmenili zanj, preveč smo bili veseli nad našim uspehom.

Izidor:

T O L A Ž B A
T O V A R I Š I C I .

Po gozdovih zelenih,
po travnikih razcvetenih
stopa mlad partizan,
stopa veselo v dan.

Po poti sreča tovaršico,
pozdravi jo lepo,
jo vpraša, če krivico
ji črne srajce delajo.

"Oh, da, tovariš dragi.
Požgali so mi ljubi dom,
očeta, mater odpeljali,
ne vem, če jih še vidla bom..."

Partizan to poslušal in
pomnil deklico lepo,
da maščeval že on se bo
za očeta in za mamico!

- - -

Tone:

N A Š M I T J A

Trije fašisti so prišli h gospodu župniku v Prvačni. Začeli so mu groziti, da ga bodo aretirali in ne bi bili fašisti, če se ne bi nad g. župnikom surovo zadirali. Mladinec Mitja, komandir II. čete VI. bat. naše brigade je takoj, ko je to slišal, planil sam k njim v sobo, zavpil "roke kvišku!" in naperil brzostrelko na fašiste. Fašisti so v velikem strahu zavpili, vendar so se obotavljali dvigniti roke. Mitja bi jih gotovo podrl z rafalom, toda med njim in fašisti je sedel g. župnik, kar je oviralo partizana pri streljanju, ker se je bal, da ne bi po nesreči ranil g. župnika. Fašisti so Mitjevo za dregro izkoristili. Dva sta se bliskovito vrgla vsak v svoj kot, tretji pa se je

skril za g. župnika. Med tem, ko je Mitja streljal na oba fašista, ki sta se stisnila v kot in ju ranil, je fašist, ki se je skrila za g. župnikom, spustil rafal z brzostrelko in ranil g. župnika. Mitja je tudi tega fašista težko ranil.

Še so ljudje, ki v svoji kratki pameti mislijo, da se Hitler in njegova krvava družčina bori za vero. Dogodek v Prvačni, ter dejanje hrabrega partizana, ki je tvegala svojo glavo, da bi rešil g. župnika pred "branitelji vere", krepko tolče po tistih, ki izrabljajo verska čustva v protinarodne in izdajalske namene.

Valdi in Stojan:

SLOVENC I P O D I T A L I J O

Bilo je leta 1918., ko so vkorakali Italijani v Gorico. Goriški Italijani so jih sprejeli z odprtimi rokami. Slovenci so bili razočarani, kajti vedeli so, da so šla po vodi njihova upanja na rešitev. Vedeli so, da bodo Italijani zatirali ves kulturni razvoj slovenske mladine. Njihova srca so klicala prokletstvo na italijanske okupatorje.

Italijani so opazili to mržnjo do njih in ker so se bali upora, so iz strahu v začetku dovolili slovenske šole, slovenska društva, slovenske knjige in časopise. Primorce so te "dobrote" skoraj omamile.

Kmalu bi pozabili, da niso svobodni.

Polagoma pa so začeli ukinjati društva, knjižnice itd. Opravičevali so se, da so k temu prisiljeni, ker so se v teh društvih zbirali protin rodni elementi. To zatiranje se je začelo ob nastopu fašizma. Takrat so začeli v masah zapirati naj naprednejše in najzavednejše Slovence, češ da so komunisti. Začeli so zapirati slovenske šole. Ostal je samo še slovenski tisk knjig in časopisov, pa še ti niso redno izhajali, ker so bili pod stalnim nadzorstvom italijanske kvesture. Takrat so Slovenci uvideli pod kakšnim jarem so prišli in kako so jih Italijani prelisičili. Slovenska mladina ni imela več svojih šol, društva se niso smela več zbirati, pevska društva so bila razbita.

V mestih je to skoraj uspelo, na deželi pa tega niso mogli uničiti. Večkrat je prišlo do pretepa med kmetскими fanti in italijanskimi vojaki. Fašisti so vednobolj terorizirali Slovence. Prišlo je celo do tega, da so prepovedali slovensko govoriti. Ljudstvo je z vedno večjo nejevoljo spremljalo ta podla dejanja. Sčasoma so se pričele organizirati manjše zarote, najprej v mestih, nato tudi na deželi. Prišlo je leto 1942., ko so se pojavile prve partizanske edinice. Možje in fantje so se začeli združevati v edinice, ki so postajale vedno večje. Ker so se Italijani bali, da bo vsa mladina ušla v hribe, so jih začeli prisilno odpeljevati in jih vtikati v delavske bataljone. Tudi to jim ni dosti pomagalo.

Prišel je razpad Italije. Ta slavna cesarsko-kraljeva vojska se je pustila razorožiti od teh Slovencev, ki so jih toli-

ko časa tako poniževali; ravno od teh Slovencev, ki so jih toliko časa klicali "ma ledetti scavi" (prekleti sužnji) in jih prosila, če smejo iti domov!

Joško:

S M R T O K U P A T O R J U !

Utrujeni zaradi dvodnevne pohoda smo se hoteli odpočiti, medtem ko je kuhar pri pravljaj večerjo. Tedaj smo dobili telef. obvestilo, da je prišlo na Slap pri Idriji 12 kamionov Švabov. Pozabili smo na večerjo in takoj poslali izvidniško patroljo v to smer.

Kralu smo zaslišali silno pokanje strojnic. Seveda smo takoj pohiteli, da se pridružimo ostalim tovarišem. Pri Ročah smo zvedeli, da so se Švabi že naselili po hišah. Videli smo kako je XIX. brigada nazižigala iz čepovanskih Vrat.

Počasi smo se približali hišam in nastavili strojnice. Z našim streljanjem smo Švabe iznenadili. Švaba, ki je stal ob zidu je naša krogla zadela - obležal je na tleh... Nekaj drugih je bilo ranjenih...

Ker smo komaj tisti dan prišli na Baško, še nismo imeli zveze z XIX. brigado, ki se je nahajala na nasprotnem hribu. Mrak je že bil in smo že zelo težko ločili vojake. Morča je zato začela XIX. brigada streljati na nas. Morali smo se prav pazljivo umakniti in počakati jutro na od-

daljnejših položajih. Od tam smo prav do bro videli, kako je v vasi gorel avto...

Že zvečer so kamioni zapuščali Slap. Angleške protitankovske puške, minometi in strojnice pa jim niso pustili prosto poti. Mnogo jih je bilo mrtvih in ranjenih.

Drugo jutro smo šli zopet v vas in zaplenili veliko vojaškega materijala, katerega so v svojem paničnem begu zapustili Švaki.

Berto:

P R I H O D   K P A R T I Z A N O M

Ob razpadu Italije si lahko dobil puško za vsakim grmom. Vedel sem, da vojna še ni končana in sem si eno spravil.

Pravilno sem računal! Prišel je čas, ko sem odkopal svojo puško in jo dal na rame - postal sem partizan. Tovariši so bili zelo veseli, ker sem jim prinesel puško.

Ko sem šel na prvo akcijo, mi je strah malo težil srce, ker tega nisem bil vajen in sploh nisem vedel, kako to gre. Toda šli smo enkrat, dvakrat in jaz sem se popolnoma privadil na to. Sedaj sem tudi jaz vesel, kadar gremo na akcijo, kajti vem, da z vsakim sovražnikom, ki ga izločim iz nasprotnikovega stroja, pripomorem k narodni osvoboditvi.

Izidor:

... K A J S E V S E L A H K O
P O T R P I !

Bil sem italijanski vojak. Ves čas svo je prisiljene službe sem vse opravljal z neko nejevoljo. Vsako najlažje delo mi je bilo pretežko tako, da sem vedno godrnjal. Bilo je za iti samo nekaj km, pa sem se že pritoževal, da ne morem, da me boli noga ali kaj podobnega, kar pa seveda ni imelo nobenega vzroka. Šel sem k zdravniku in se tako izgovarjal, da semdo bil nekaj dni počitka.

Kaj pa danes? Razlika je v tem, da danes dobro vem, zakaj trpim in zakaj se borim! Danes mi ni nič pretežkega - vse lahko prenašam! Mnogokrat sem napravil dolge poti, noge so se mi tako utrudile, da sploh nisem mogel več hoditi. Čevlji so me ožulili, da so mi nastali kar krvavi žulji. Vse to sem prenašal brez vsakega mrmranja, dasiravno sem čutil velike bolečine. Vedno sem si mislil, da brez trpljenja ne bo svobode. Ko bi se mi v italijanski vojski kaj takega zgodilo, bi bil takoj bolan.

Sedaj vidim, da kadar ima človek voljo, lahko vse naredi !

--- . ---
POMNOŽIMO NAPORE ZA ZADNJI BOJ !!!
--- . ---

Boštjan:

P O N A Š I P O T I !

Bilo je 3. oktobra. S tov. Zmagotom sva se napotila v Grojno. Imel sem namen enkrat videti Gorico od blizu. Počasi se pripeljeva z motorjem do prve gostilne v Grojni.

V gostilni je bilo precej ljudi. Med njimi so bili tudi naši meščani iz Gorice. Ker pa je bilo ravno po kosilu, sva pršla do zaključka, da ne bi škodovalo popiti pol litra vina. Seveda sva se sklep tu di uresničila. Vino nama je šlo prav vsist ter sva ga hitro popila. Nato se pa odpraviva proti Podgori. Od tam se prav lepo vidi v Gorico, do katere je le še dobrih 100 metrov.

Med potjo govoreč sva naletela na neko staro ženico, katera je bržkone slišala našin pogovor. Vsa v strahu je zaprosila Zmagota, da naj nikar ne hodiiva tja. Ali ne veš, mu je rekla, da so v Pevni in Podgori Nemci. Vse polno jih je. Skoro vsi imajo mitraljeze in brzostrelke ter vedno hodijo po cesti. Ako bodeta šla tja, vaju lahko Nemci ubijejo ali pa vlovijo. Škoda bi vaju bilo in to še posebno sedaj ko smo že tik pred svobodo.

Seveda sva s tov. Zmagotom ugotovila, da je stara ženica nekoliko v skrbah za življenje partizanov in vsled tega tudi oportunistka. No ja, to naju ne bo motilo mamca. Saj smo vendar partizani za to, da Nemce poiščemo ter jih naklestimo. Ne pa

da se pred njimi skrivamo, in bežimo. Sicer pa, saj ni rečeno, da se bomo streljali, pa četudi pridejo. Saj se da napraviti tudi brez tega. Tako sva potolažila mamico in jo mahnila naprej po cesti. Srečala sva še nekaj ljudi, ki so se vračali iz Gorice, kamor so šli po opravkih. Vsi naju gledajo nekako začudeno. Toda, ko jih pozdraviva, nama odgovarjajo ter želijo srečno pot. Kam greva, tega naju nihče ne vprašuje. Le čemu. Saj vsi dobro vedo, da kadar gre Zmago proti Podgori, ne gre za stonj.

Tako nadaljujeva pot. Tovariš Zmago mi med tem pripoveduje doživljaje iz raznih akcij. Pripoveduje mi, kako so ga mučili italijanski fašisti ter se zaklinja, da jim mora to kruto poplačati. Dosedaj sem zaplenil nekaj brzostrelk in pištol, toda še je čas, da jih še par deset, pravi Zmago.

Najin pogovor prekine starček, kateri, je pasel na bližnjem travniku krave. Halo, tovariša. Ali vaju mogoče motim. Rad bi vama nekaj važnega povedal, je zaklical. Povabilu sva se takoj odzvala in pristopila k njemu. Starček se previdno in počasi ozre naokrog, da ne bi bil poleg kak nepovabljeni gost ter prične.

Da bi jih oštija udarila. Ali vesta, da so prišli Švabe celo v Podgoro in Peumo. Te oštije nas nočejo in nočejo pustiti pri miru. Zakaj ti lopovi niso raje v svojih krajih? Zakaj hočejo imeti nad nami. vso komando? Ali mogoče mislijo, da si mi sami ne bomo znali rezati našega kruha. Oštija, čez osemdeset jih imam na hrbtu, to-

da, kadar bo velika sila bodem tudi jaz zagrabil za puško. Potem se pa ponovno ozre okrog sebe in zaupno zasepeta: "tovariša, pripravil sem načrt za akcijo:! Saj ne vem, ali bo šlo ali ne. To bodeta že vidva vedela, ki sta od tega meštirja. Obrazložil nama je zamišljeni načrt ter dodal:! da tovariša, nisem mogel popreje prenehati, dokler nisem pretuhtal kako bi tudi jaz pomagal, da se uniči nekaj te golazni." Ha, ha, če vama to uspe, tovariša! Prav jim stoji. Vse naj oštija vzame, prav vse ki so proti nam. Starčku so gorele oči od veselja. Dobro se je zavedal da če bo zamišljena akcija uspela, bode zopet precej sovražnikov našega naroda odšlo v krtovo deželo.

Presenečena sva bila nad tako borbenostjo in nepopustljivostjo tega starega možička. Toda, ako pomislimo, da je bilo vse njegovo življenje, sužnjost, hlapčevstvo in trpljenje, potem nam bo razumljivo, da se starec tako visokih let, zanima za svobodo svojega naroda.

Krepko sva stisnila starčku roko, se mu zahvalila za prejete podatke ter krenila naprej, da vidiiva Gorico. In sicer tisto Gorico, za katero je pripravljen, pravtako kakor tudi za Trst, žrtvovati vsak pošten in zaveden Slovenec ter Jugoslovan - tudi svoje življenje.

Kmalu se odpre pred nama jasen pogled na grad, na tovarne, preko Soče na kasarna, vile itd. Mesto Gorica stoji predmama v vsej svoji velikosti in lepoti.

Ustavila sva se na križišču. Tam je bolnica, tam je kasarna SS-ovcev, tam pa

je Goriški grad, na katerem je bilo u-smrčenih in mučenih že mnogo Slovencev. To je tisti grad, v katerem so iz bojazni pred partizani, ob priliki borbe v Panovcu, zbežali vsi nemški štabi, nahajajoči se v Gorici.

Tovariš Zmago mi je pojasneval še razne zanimive stvari. Med tem pa zagledava na desni strani prihajati dva Nemca s kolesi. Da naju ne bi opazila in postala po zorna sva se napravila brezбриžna ter jo počasi mahnila za bližnjo hišo. Sklep je bil takoj napravljen. Skočiva na njižu in bo akcija. In res, Švaba privozita pravdo naju. Takrat pa hop na nje. Pri prvem presenečenju sta dvignila roke, toda, takoj nato jo je skušal eden pocvirtati. Seveda mu je to preprečila MP. Zvalil se je ranjen na cesto in skušal zgrabiti za brzo-strelko. Toda bilo je prepozno. Z velikim veseljem sem mu iztrgal iz rok orožje in potem pa auf ter forverts. Tudi tovariš Zmago je med tem časom že opravil s svojim. Pohitela sva s tega mesta, ker je le še obstojala možnost, da se Nemcema pojavi kaka pomoč. Kajti z nobene strani ni imel sovražnik več, kakor 300 metrov.

Prebivalci Brd so bili veseli, da so imeli zopet čast videti, dve ukročeni zverini.

Takoj nato, pa se jim je nudilo novo veselje in novo presenečenje.

Patrola I. čete II. bataljona VDV je kmalu za tem prispela na isto mesto, kjer se je izvršila prva akcija. Tudi njej ni bilo potreba dolgo čakati. Kmalu sta se pripeljala na vozu, v katerega sta bila

vprežena - dva res lepa konja, zopet dva Nemca. Doletela ju je ista usoda in sicer da sta po volji partizanov morala zaviti na našo pot.

Zvečer smo pa vsi v akciji sodelujoči popili par kozarcev vina, v akciji so sodelovali tudi ujeti Nemci ter so bili vsled tega tudi oni za našim omizjem - na to pa smo odrinili vsak po svoji poti.

M O R D A   Š E   N E   V E S T E . . .

- da so v prvih devetih dneh meseca septembra edinice NOV in POJ osvobodile 98 mest, porušile 780 km železniške proge in 320 mostov. V borbah je bilo pobitih 24000 sovražnikov, ujetih pa 11.900 (Med temi ni všteti 10.000 bolgarskih vojakov, ki so jih razorožile naše edinice v Srbiji in Makedoniji)...

- da so istrijski borci v enem letu iztrebili 6.000 Nemcev...

- da je bil v Valjevu ujet sin Draže Mihajloviča, ki je živel pod nemško zaščito. Pred narodnim sodiščem je bil oproščen, nakar se je prostovoljno javil v NOV...

- da se je v Srbiji javila našim oblastem hčerka Draže Mihajloviča. Izjavila je, da je pobegnila od svojega očeta, ker ga smatra za izdajalca. Istocasno je izjavila svojo željo, da bi bila sprejeta v našo vojsko...

- da je bilo do sedaj prepeljanih v

Italijo okrog 8.000 naših ranjencev...

- da je bilo pri zavzetju Banjaluke (22. septembra) ubitih in ranjenih 3.000, ujetih pa 4.000 sovražnikov....

- da so osvobojeni že vsi srednje-dalmatinski otoki...

da je bil pri likvidaciji četniške postojanke Samotorec ujet komandant četniškega gorenjskega odreda...

da so vrgli zavezniki več kot 4.000 ton bomb na nemške položaje v Holandiji predno so spustili padalce...

- da so Nemci za časa svoje strahovlade umorili v Minsku 300000 ljudi...

- da Nemci pri svojem umiku iz severne Finske požigajo finske vasi...

- da je Nemčija odbila prošnje francoskih in drugih kvistlingovcev, ki so prosili, da bi jih sprejela v zaščitona svojem begu pred zavezniki...

- da hitijo Nemci z utrjevalnimi deli okrog Škofje Loke...

- da gradijo Nemci z vso naglico tudi okrog Ljubljane strelske jarke, da se varujejo pred morebitnimi napadi partizanov in morda tudi padalcev...

- da je feldmaršal von Mannstein izginil in je najbrže ubit...

- da bodo od 16. oktobra dalje v Nemčiji zmanjšani obroki hrane, predvsem kruha...

- da pravi Hitler v nekem svojem pozivu: "Vrhovna komanda ne bo mogla izpolniti zahtev glede tankov, topov in letal, mesto tega naj nastopi povečana morala!"...

- da je naša brigada v času tromesečne ga tekmovanja vrgla iz stroja 585 sovražnikov...

- da je II. bataljon v istem tekmova-

nju zaplenil tudi avto in motor...

- da je tovariš Stojan iz I. čete II. bataljona na akciji tik Gorice z 90 nabojji pobil 24 in ranil 7 Švabov...

- da bo beneška mladina v času "Tekmovanja zmage" organizirala 20 knjižnic in jih opremila s knjigami naših pesnikov in pisateljev...

- da je bil odlikovan z redom "Narodne ga osvobojenja" I. stopnje hrvatski pisatelj Vladimir Nazor...

- da bomo obhajali 2. novembra dveletnico I. zasedanja AVNOJa (Bihać 1942)...

- da bomo obhajali 29. novembra obletnico II. zasedanja AVNOJa (Jajce 1943)...

- da bo zadnjega novembra prejel tisti borec naše brigade, ki bo v mesecu novembru pobil in polovil največ domobrancev in četnikov, brzostrelko katero je zaplenil komisar Boštjan v Podgori.

--- . ---

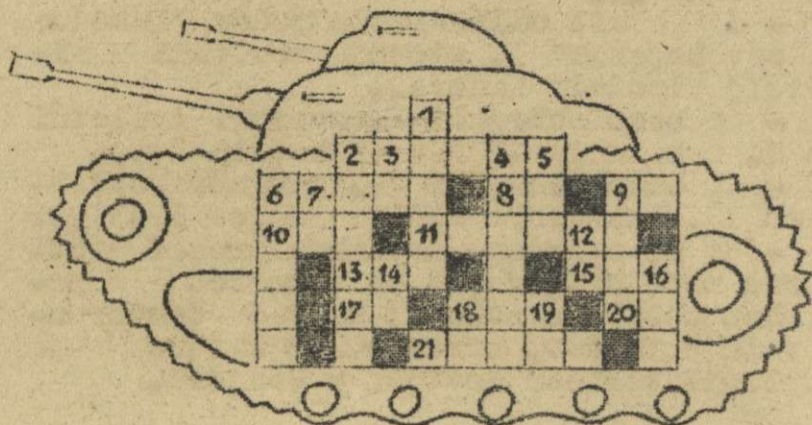
NAŠI BRATJE V ISTRI, V SLOVENSKEM PRIMOR-
JU IN NA KOROŠKEM MORAJO BITI IN BODO O-
SVOBOJENI !

(Tito)

--- . ---

Križanka št. 2

" T A N K "

V o d o r a v n o ;

2. zgodovinsko polje v Jugoslaviji 6. izobrazba 8. veznik 9. oblika glagola biti 10. veleindustrijsko podjetje na Jesenicah 11. red (italijansko) 13. partizanska radijska postaja (kratica) 15. turški oblastnik 17. prežlog 18. reka v gornji Italiji 20. latinska okrajšava za "leto Gospodovo" 21. mednarodna organizacija za pomoč vojnim žrtvam (kratica)

N a v p i č n o :

1. najvišji jugoslovanski forum ZKM (kra-

tice) 2. sekretar SNOSa, tudi vseučiliški profesor, znani prešernoslovec. 3 OK 4. predsednik SNOSa, tudi svetovnoznani šahist 5. kazalni zaimek 6. druga stopnjara rodne oblasti (kratica) 7. osebni zaimek 9. narodni izdajalci (kratica) 12. predlog 14. osvoboditeljica malih narodov (kratica) 16. žensko ime 18. PN 19. imenski pridevek, ki ga nosi, kdor izvrši vseučilišče.

L I S T N I C A U R E D N I Š T V A

Tovariši!

Pri pisanju člankov morate vpoštevati, da je "Na straži" vestnik naše brigade, zato pišite v prvi vrsti o življenju in delu v brigadi. Pišite o izvršenih akcijah - toda ne šele čez dva ali tri tedne, kajti akcija postane praveč zastarela in nima več takega učinka. Pišite o življenju v taborišču, ob tabornem ognju, pri kulturnem večeru, vojaških vajah, politični uri, o odnosu med borci in funkcionarji, o tovarištvu itd.; o dogodkih izven taborišča: na patrolji, mitingu, odnos med partizani in terenom itd; pišite o svojih občutkih, mislih in čustvih. Snovi je veliko, papirja in svinčnikov tudi ne primanjkuje!

"Na straži" naj bo res vestnik naše brigade, da nas bo obveščal o našem delu v Brdih, Dolomitih, na Baškem, Gorenjskem in Krasu! Bodimo delavni tudi na kulturnem polju! Tekmujmo tudi s članki!

--- . ---

II. bataljon je izdal že dve številki svojega glasila "Ob Soči". Za začetek sta obe številki še kar dobri. Prva številka je pisana nekoliko premehko, drugi pa se pozna stisnjenost zaradi pomanjkanja papirja. Obe številki sta izšli v začetku avgusta in septembra in upamo, da bo tudi 3. številka redno izšla.

- - . - -

III. bataljon je izdal junija meseca - ko se je nahajal v precej težkih razmerah - dve številki svojega glasila "Napredek". Nato pa je kljub največji poletni vročini - ni - zmrznil.... Želimo, da se glasilo ob tabornem ognju zopet otaja in da bomo kmalu videli tretjo številko.....

- - . - -

Prejeli smo 1. številko žepnega časopisa IV. bataljona, ki je precej dobro izdelana. Vidi se, da imajo tovariši zanimanje in so se pri izdelavi precej potrudili. Posebno moramo pohvaliti opremo lista, ki je precej okusna. V časopisu sa mem je najboljši Zoranov članek "Materina pesem" (Naslov bi bil pravilnejši "Materna beseda"). Tudi Izidorjeva pesem ni slaba. Časopis pa bi bil zanimivejši, če bi imel na koncu tudi zabavni kotiček! Upajmo, da bo ta žepni časopis redno izhajal, saj bo lahko uspešno tekmoval z glasilom II. bataljona "Ob Soči". Tudi naklada naj se pomnoži tako, da ga bodo dobili tudi ostali bataljoni. Le pogum!

- - . - -

Tudi V. bataljon je izdal julija meseca 1. številko svojega glasila. Kdaj bo izšla druga?

NEKAJ O NAPAKAH.

Naj danes zopet opozorimo na nekaj napak, ki se najpogosteje ponavljajo v pisavi in govoru:

Nekateri težko ločijo predloga s in z (pišejo: s materjo, z tovarišem, s lesom - itd. - kar je seveda popolnoma napačno!) Zpomnimo si, da se piše predlog s pred besedami, ki se začenjajo s črko:

c, č, f, h, k, p, s, š, t;

predlog z pa pišemo pred besedami, ki se začenjajo s črko:

a, b, d, e, g, i, j, l, m, n, o, r, u, v, z, ž.

Zato: z materjo, s tovarišem, z lesom, s Petrom, z Markom itd.

--- . ---

Ravnotako nekateri ne ločijo radi in zaradi. Radi se uporablja samo v pomenu "rad imeti", v vseh ostalih slučajih pa zaradi. Zato bomo pisali: Zaradi bolezninšem šel v šlo (popolnoma napačno: Radi bolezninš....)

--- . ---

Večina tovarišev piše: Šel sem v par - tizane (srbščina). To pa ni pravilno in moramo pisati: Šel sem k partizanom.

--- . ---

Nekateri tovariši pišejo: Ko bode svoboda ... Bode je stara oblika glagola biti, katera se ne sme več uporabljati. Zato moramo pisati: Ko bo svoboda...

--- . ---

Zamenjujeta se tudi besedi prodan in predan. Zapomnimo si, da se uporablja pro dan samo takrat, če je stvar res prodana - kupljena. Zato bomo pisali: Hiša je bila prodana za 30.000 lir. Toča: Tovarišica Ivanka je bila Osvobodilni Fronti predana z dušo in telesom. (Za OF je naredilavse).

--- . ---

